

Adm. direktør Herlov Nilsen
Styreleder Oddvar Nilsen

KOPI

Mottatt HV RHF

21 APR 2006

Helse Vest RHF

Bergen, 20.4.2006

Senter for Livsmestring

Jeg viser til brev av 14.3.06 hvor vi oversendte kopi av søknad til Helse- og omsorgsdepartementet vedrørende Senter for Livsmestring.

Vedlagt oversendes brosjyrer med sammendrag av søknaden.

Det er som nevnt i brevet av 14.3. viktig at ledelsen i Helse Vest kan avsette tid til nærmere orientering og samtale om denne saken.

Vi legger stor vekt på at Senter for Livsmestring sine tilbud tilpasses behov og planer for Helse Vest RHF og de fire helseforetakene i regionen. Under utarbeidelsen av planene for Senter for Livsmestring har vi derfor hatt kontakt og dialog med fagfolk i helseforetakene. Det har også vært samtaler og møter med ledelsene i psykiatridivisjonene. Gjennom disse har vi fått råd som er innarbeidet i planene. Troen på det nyskapende i Senter for Livsmestring har blitt styrket i møte med psykiatrilidelsene og fagfolk innen klinisk arbeid og forskning.

Vi har også lagt stor vekt på at psykiatriske bruker- og pårørendeorganisasjoner er aktivt med i planleggingen. Disse er representert i prosjektets styringsgruppe og i en egen arbeidsgruppe. Bruker- og pårørendeorganisasjoner skal være med i selve driften.

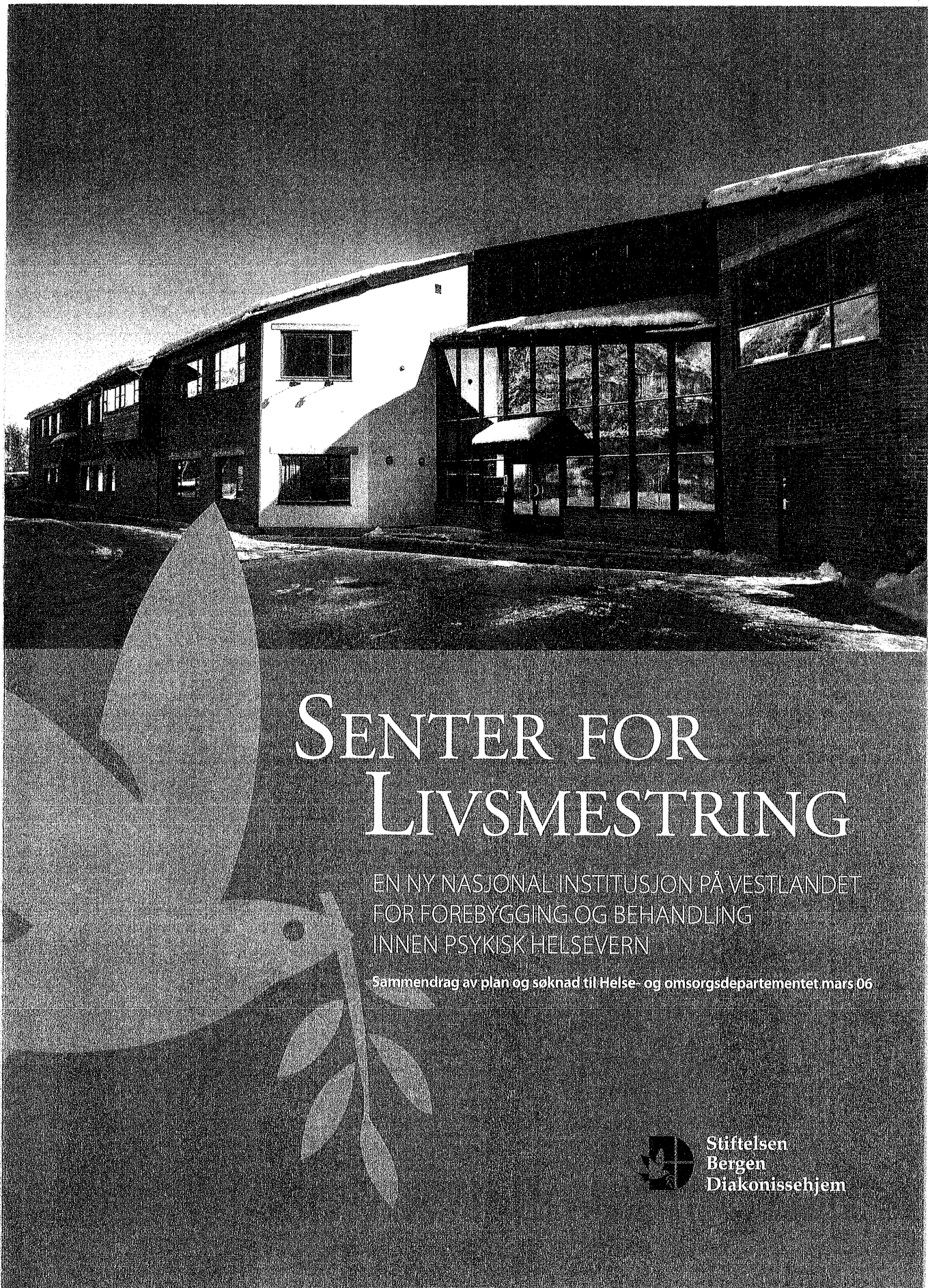
Det eksisterer i dag to nasjonale institusjoner innen psykisk helsevern. Disse institusjonene, som begge i hovedsak finansieres som egen post på Statsbudsjettet, er beliggende på sør/østlandet og i nordnorge (Modum Bad og Viken senter).

Det er ikke rettferdig at den helseregionen som er dårligst stilt mht. tildelte helsekroner henvises til selv å finansiere et nytt viktig tilbud innenfor de eksisterende økonomiske rammer. Befolkningen i økonomisk bedre stilte regioner har denne type behandlingstilbud finansiert utenfor RHF-rammene.

Ut fra dokumenterte behov og likebehandlingsprinsipp mener vi at Senter for Livsmestring derfor i hovedsak må finansieres direkte på statsbudsjettet.

Med vennlig hilsen

Terje Steen Edvardsen
Adm. direktør

SENTER FOR LIVSMESTRING

EN NY NASJONAL INSTITUSJON PÅ VESTLANDET
FOR FOREBYGGING OG BEHANDLING
INNEN PSYKISK HELSEVERN

Sammen drag av plan og søknad til Helse- og omsorgsdepartementet mars 06

Stiftelsen
Bergen
Diakonissehjem

Eiendommen ligger ved Jølstravatnet nær Skei sentrum

STIFTELSEN BERGEN DIAKONISSEHJEM SØKER REGJERINGEN OM Å ETABLERE ET NYTT TILBUD INNEN FOREBYGGING OG BEHANDLING AV PSYKISKE LIDELSER – SENTER FOR LIVSMESTRING. LIKNENDE TILBUD FINNES I SØR-/ØST-NORGE MED MODUM BAD, OG I NORD-NORGE MED VIKEN SENTER.

Målgrupper

Målgruppene er mennesker med psykiske lidelser, som vanligvis vil ha hyppige eller lange sykmeldinger. Aktuelle lidelser er depresjoner, følgetilstander etter traumer og belastninger, familie- og samlivsproblematikk, og kombinasjonslidelser som rus/psykiske plager eller kroppslige/psykiske plager. Styrking av tilbud innen forebygging og behandling for disse målgruppene er avgjørende i et folkehelseperspektiv.

Senter for Livsmestring ønsker å bidra til at mennesker kan opprettholde livskvalitet og helse også når sykdom rammer, og redusere fellesskapets utfordringer. De fleste mennesker mestrer livet med små og store utfordringer uten faglig hjelp. Men hendelser inntreffer, og belastninger og sykdommer oppstår gjerne uventet. Da utfordres vår evne til mestring av hverdagssituasjonen betydelig. For mange vil redusert mestring føre til mer lidelse og funksjonstap.

De bærende ideer for Senter for Livsmestring er

- ... å møte den enkelte som et helt menneske med kropp, psyke, relasjoner og eksistens
- ... å forebygge og behandle grunnlidelsen og styrke mestringen – samtidig
- ... å se brukere og pårørende som viktige ressurser i planlegging og drift

Senter for Livsmestring vil

- ... utruste enkeltmennesker, par og familier til å mestre sin lidelse, sitt liv og sine relasjoner
- ... redusere behovet for sykmeldinger, uførhet og akutte innleggelser
- ... avhjelpe myndighetenes prioriterte helseoppgaver til befolkningen

SENTER FOR LIVSMESTRING LOKALISERT I JØLSTER OG BERGEN

Senter for Livsmestring planlegges lokalisert med avdelinger i Jølster og på Garnestangen i Bergen. Senteret bygges opp i to faser. Denne søknaden gjelder fase 1; investeringer og drift ved en nylig kjøpt eiendom i Jølster (forsvarets tidligere HV-10 standkvarter) og planlegging av bergensavdelingen. Tilbudene ved disse enhetene utfyller hverandre.

Fase 1: Oppbygging av avdeling Jølster og utredning av avdeling Bergen:

- a. investeringer, utvikling av de faglige oppleggene og oppstart av driften ved Senter for Livsmestring i Jølster, inkludert en mindre poliklinikk i Bergen
- b. planlegging av Senter for Livsmestring avdeling Bergen/Garnestangen
 - faglige opplegg for voksne og familier
 - prosjekt "Ungdom i barnevernet med psykiske problemer"
 - plan for utbygging av eiendommen

Fase 2: Oppbygging av Senter for Livsmestring avdeling Bergen

- a. investeringer, videreutvikling av de faglige opplegg og oppstart av avdeling Bergen for voksne og familier
- b. bygging av et senter for ungdom i barnevernet med psykiske problemer

BEHOVET

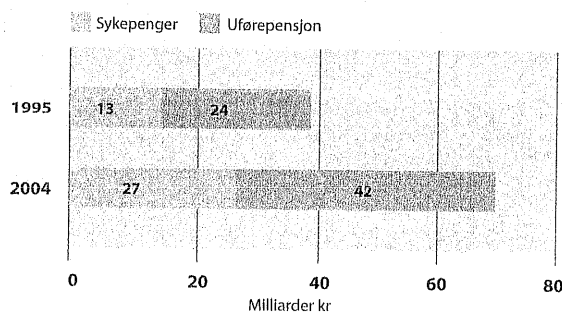
20 nye personer blir hver dag uføre på grunn av psykisk lidelse.^a

Omfanget av psykiske lidelser øker.^{ab} En tredjedel av befolkningen får hvert år en psykisk sykdom.^{cd} I tillegg er ofte psykisk lidelse skjult i andre diagnoser. Samfunnets felleskostnader for psykiske sykdommer er økende, nå omtrent 100 milliarder kroner per år.^e Myndigheter og fagmiljøer har uttrykt behov for å styrke forebygging og behandling av psykiske lidelser.^{fghi}

Redusert mestringsevne vil vanligvis øke omfanget av grunnsykdommen og funksjonstapet. Dette kan øke forbruket av helsetjenester og gi redusert livskvalitet og arbeidsevne. Mestringsevnen er i stor grad uavhengig av den medisinske diagnosen for grunnsykdommen

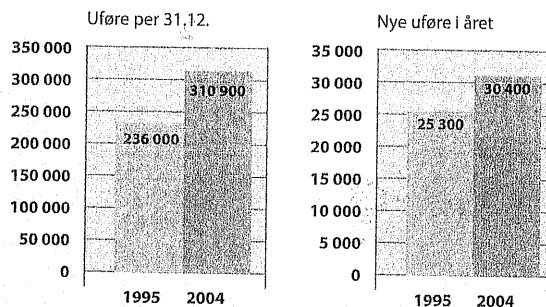
I St.prp. 63 (1997–1998) Opptrappingsplanen for psykisk helse heter det: *Hovedmålsettingen er å bidra til at mennesker med psykiske lidelser skal kunne mestre eget liv!* Det er behov for å satse mer på god utredning og behandling av mestringsaspektet ved psykisk og fysisk sykdom, og på mestringsens betydning for arbeidsevnen. Målrettet forebyggende arbeid er også et viktig satsingsområde i opptrappingsplanen.

DIREKTE UTBETALINGER FRA FOLKETRYGDEN

Fra 1.1.2004 omfatter uføreytelser også tidsbegrenset uførepensjon.

ANTALL UFØRE - TOTALT OG NYE

NYSKAPENDE FAGLIG OPPLEGG

Senter for Livsmestring vil representere noe nytt innen forebygging og behandling av psykiske lidelser i kombinasjon med styrking av egen mestring. Tilbudene vil bestå av *Forebyggende Kurs*, *KursBehandling* og *Behandling*.

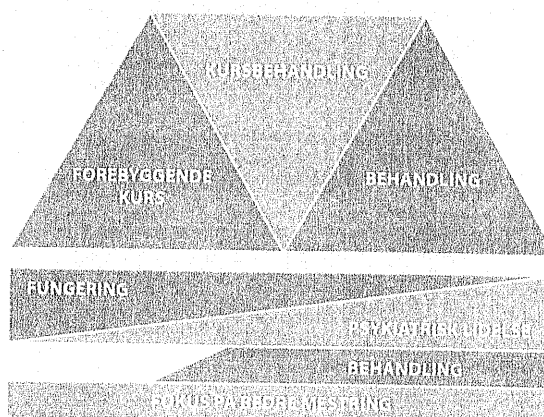
Forebyggende Kurs gis primært til mennesker som har øket risiko for psykisk lidelse og funksjonstap. Et eksempel er pårørendeskoler, som vil styrke livsmestring og skolering av pårørende, barn og familier til alvorlige syke eller funksjonshemmede.

KursBehandling er en ny type tilbud som har fokus på å forebygge og behandle grunnsykdommen og styrke mestringsevnen – samtidig. En viktig hensikt er å tilby hjelp på et tidligst mulig tidspunkt, før en smerte/lidelse får utvikle seg til alvorlig, langvarig sykdom. Dermed reduseres også fellesskapets økonomiske omkostninger.

Tilbudenes varighet er fra flere måneder til ett år og bygger på en individuell og gjensidig avtale mellom brukeren og Senter for Livsmestring. *KursBehandling* og *Behandling* gir brukeren en veksling mellom intensiv dagbehandling med bosted på internat i hhv. Jølster og Bergen, og lengre opphold hjemme. Under de to til tre intensivperiodene skal brukeren utfordres av ny innsikt i sin lidelse og måte å fungere på, og gis behandling og redskaper til bedre livsmestring. Bedringsprosessen fortsetter hjemme med egentrening og poliklinisk oppfølging.

Det viktigste skillet mellom *KursBehandling* og *Behandling* er lidelsenes alvorlighet og kompleksitet, og grad av funksjonstap og arbeidsevne. Dette er bestemmende for dybden, typen og varigheten av behandlingen som tilbys. *Behandling*, lokalisert i Bergen, tilbys de sykeste.

Et nytt 3-delt helsekonsept

Det vil delvis være en deling av fagpersonalet mellom Jølster og Bergen. Oppleggene er tilpasset myndighetenes prioriterte helsetjenester til befolkningen. Tilbudene *Behandling* og *KursBehandling* gis til mennesker som har rett til helsehjelp eller nødvendig helsehjelp i spesialisthelsetjenesten.

Ved full drift vil ca. 500 personer årlig gjennomføre disse behandlings- og mestringsoppleggene i Jølster eller Bergen. I tillegg kommer deltakere på *Forebyggende Kurs*. Behandlerne er psykiatere, psykologer og andre fagpersoner som gir en stor tverrfaglig bredde.

BARN OG UNGDOM

Det planlegges et nytt tilbud for barn og ungdom som har behov for integrert hjelp fra både barnevern og barne- og ungdomspsykiatrien.

SAMARBEIDSPARTNERE, FORSKNING OG EVALUERING

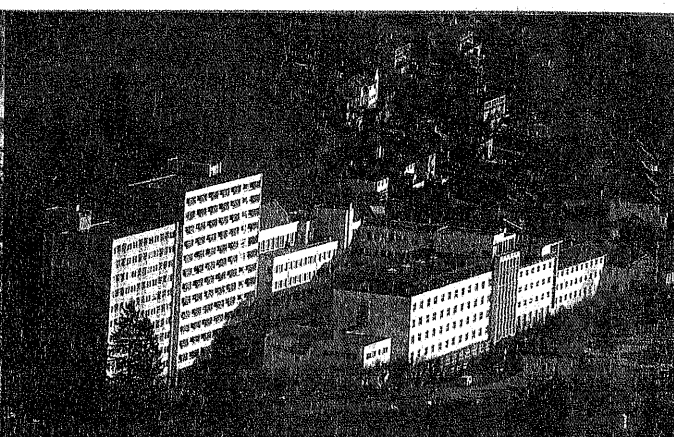
Det faglige innholdet i søknaden er utarbeidet i dialog med en rekke fagmiljøer innen klinisk arbeid og forskning. Bruker- og pårørendeorganisasjoner innen psykiatrien har aktivt tatt del i utarbeidelsen av planene og vil også være med i selve driften. Planene er tilpasset og utarbeidet i samsvar med aktuelle helseforetak sine ansvarsområder og behov. Psykiatridivisjonene i helseforetakene i Helse Vest har kommet med positive innspill om planene og helseforetakenes behov. Det videre arbeidet med å videreutvikle og innholdsfylle tilbudene vil skje i samarbeid med berørte institusjoner og miljøer, inkludert NAV (ny arbeids- og velferdsforvaltning).

Det er et nasjonalt behov for å dokumentere effekten av tiltak innen forebygging og behandling av psykiske lidelser, særlig ved behandling av tidlige sykdomsfaser!

Senter for Livsmestring vil bygge på anerkjente psykiatriske prinsipper, men vil også være nytenkende og utprøvende. Det er viktig å evaluere effekten av oppleggene. Sintef Helse vil ha ansvaret for planlegging og gjennomføring av den forskningsbaserte evalueringen sammen med Helseøkonomi Bergen ved Institutt for økonomi, Universitetet i Bergen. Forskningsbasert evaluering vil bli bygget inn i planene fra starten.

Garnestangen i Arna, Bergen

Haraldsplass, Bergen

ETABLERING OG DRIFT

Senter for Livsmestring etableres av Stiftelsen Bergen Diakonissehjem.¹⁾ Fra tidlig på 1900-tallet har Bergen Diakonissehjem gitt omsorg og faglig helsehjelp. Stiftelsen driver blant annet Haraldsplass Diagonale Sykehus (universitetssykehus) med Sunniva Hospice, Diakonissehjems Høgskole med Senter for diakoni og veiledning, Sjelesorgsenteret Haraldsplass og Gernes Ungdomssenter. Stiftelsen er også medeier i Solli sykehus. Til sammen har stiftelsen omtrent 1100 ansatte og årlige kostnader på ca. 580 mill. kr. Mottoet for alle virksomhetene er *Kompetanse med hjertevarme*.

Senter for Livsmestring vil befinne seg i skjæringspunktet mellom ulike sektorer og nivåer i dagens helsevesen, men vil i all hovedsak tilhøre psykiatrisk spesialisthelsetjeneste.

Våre sentrale myndigheter har godkjent nasjonale helse-tilbud innen psykisk helse i Sør-/Øst- og Nord-Norge (Modum Bad og Viken senter). Disse institusjonene får dekket det vesentlige av kostnadene som egen post på statsbudsjettet. I St.prp. 63, kapittel 4.4.1 bekreftes behovet for flere slike institusjoner. Senter for Livsmestring vil være en lokalisering i Vest-Norge med et tilnærmet tilsvarende opplegg.

Det planlegges en forsiktig driftsstart i Jølster fra 2007, med økende aktivitet frem til full drift i 2009. Samtidig starter poliklinisk behandling i Bergen som en nødvendig del av *KursBehandling* i Jølster. Innleggelse ved Senter for Livsmestring på Garnestangen i Bergen vil kunne skje fra 2010.

SØKNADSBELOP OG KOSTNADER

Bergen Diakonissehjem vil bidra med 10 millioner kroner i egne midler og eksterne gaver. Helse- og omsorgsdepartementet søkes om midler til investeringer, nybygg, utanlegg og ombygginger til Senter for Livsmestring – Jølster på 31 millioner kroner fordelt på:

Statsbudsjettet 2007	15 mill. kr
Statsbudsjettet 2008	16 mill. kr

Søknaden om statlige drifts- og utviklingsmidler er på til sammen 32 millioner kroner fordelt på:

Statsbudsjettet 2007	13 mill. kr
Statsbudsjettet 2008	19 mill. kr

Dette inkluderer utviklingskostnader til prosjektet "Ungdom i barnevernet med psykiske problemer".

De samlede investeringer for fase 1 og 2 anslås til nærmere 200 millioner kroner. Det samlede driftsbudsjett ved ordinær drift (etter 2010) vil være cirka 75 millioner kroner per år. Investeringer i og drift av ungdomssenteret er ikke medregnet.

Kilder

- Rikstrykdevetket Tryggestatistisk årsbok 2002 og 2005, og Folketrygdens nøkkeltall for første halvår 2005.
- Lopez A. The Global Burden of Disease, 1990–2020. *Nature medicine* 1998;4(11):1241–1249. [En verdensomspennende helsestatus og prognose utført av WHO].
- Kringlen E, Torgersen S, Cramer V. A Norwegian psychiatric epidemiological study. *American Journal of Psychiatry* 2001;158(7):1091–1098.
- Kessler RC, McGonagle KA, Zhao SY, Nelson CB, Hughes M,

- Eshleman S, et al. Lifetime and 12-Month Prevalence of DSM-III-R Psychiatric Disorders in the United States – Results from the National Comorbidity Survey. *Archives of General Psychiatry* 1994;51(1):8–19.
- Estimert av ILO (International Labour Organization). Meddelt fra Nasjonalt folkehelseinstitutt v/ divisjonsdirektor Arne Holte.
- St.meld. nr. 25 (1996–1997). Åpenhet og helhet. Om psykiske lidelser og tjenestetilbudene.
- St.prp. nr. 63 (1997–1998) om

- oppdragsplaner for psykisk helse 1999–2006.
- Dalgard OS. Kurs i mestrings av depresjon – en randomisert kontrollert studie. *Tidsskrift for Den norske lægeforening* 2004;23:3043–3046.
- Antonovsky A. *Helbredets mysterium*. Hans Reitzels forlag, København 2003.
- Oppdragsplaner for psykisk helse. Status 2003. Sosial- og helsedirektoratet.
- Disse brukere og pårørendeorganisasjonene har deltatt: Mental Helse,

- LEVE ADHD-foreningen, Pårørende-foreningen til psykiatriske pasienter i Bergen og Hordaland, Hieronimus (delvis) samt Kirkens Bymisjon i Bergen (som har mye kontakt med aktuelle brukere av våre tilbud).
- Nord E, Dalgard OS. Helseøkonomisk vurdering av kurs i mestrings av depresjon. *Tidsskrift for Den norske lægeforening* 2006;5:586–588.
- www.diaconissehjemmet.no

Skel i Jølster. Foto: Jarle Helgheim

KOMPETANSE MED HJERTEVARME

YTTERLIGERE OPPLYSNINGER OG KONTAKTPERSONER

Stiftelsen Bergen
Diakonissehjem
Ulriksdøl 8
5009 Bergen

T: 55 97 96 00
E: sbd@haraldsplass.no

Hjemmeside:

www.livsmestring.no
Senter for Livsmestring

www.diakonissehjemmet.no
Stiftelsen Bergen Diakonissehjem

Prosjektansvarlig:

Adm. dir. Terje Steen-Edvardsen

Prosjektleder:

Overlege Øystein Elgen

Stiftelsen
Bergen
Diakonissehjem